

0-1b

Xorapêla modimo wa fase Thitikwane.

Modimo wa sexaxešo o be o rapêlwa ka mokxwa wo. Pele ba o rapêla, ba be ba nyaka selô se se ka emang lexatong la ôna. Dilô tse di beng di nyakêxa kudu sidi:- Kxofa kxofane, tsema le mmankxolo a-tsema.

Medimo e e be e rapêlwa ka mokxwa o tee ka moka xapê e be e bexwa ka tsela e tee. Xe xo be xo dirilwe byalwa xo ba xo dirilwe monyanya, sa pele xo be xo bexwa modimo, wa lapa leo, xore e lale e se ke ya befelwa. Thapêlô ya yôna e be e rapêlwa ka mokxwa wo:- batho ba lapa leo ka moka ba be ba dikanâtša thitikwane yeo 'mme ba phutha diatla ba kwatame ka dikhunu; mong wa motse o tla kxa byalwa mme a bo thsela xodimo xa modimo a rêrêlêla xore medimo e lale e se ke ya tsoxa. "O tla re: E, balale ba re luu, re phele xabotse re se thswenye ke selô; re ralokê byale ka ba bangwê. Re a lefa dijô šitše ke byalwa". Mme o tla re xe a dutse a r'yalo a kxa byalwa byo a bo thšêla xodimo xa modimo. 'Mme e tla re mola bo êla a re: xo balapa la xaxwe e nwang xore modimo a se befelwa. 'Mme ba inamêla ba nwa ka moka. Ke xôna xo rapêla modimo ka se xaxeto.

2

Thokxola.

Kxalê se xaxešo se be se re, xe batho ba be ba no bôna ba fêla ba sa thakxale e ba phasa thokxola. Thokxola e be e le yôna poo e kxolo ya xo thibêla malwetsi, ka xobane xe e be e phasitšwe medimo e be e thibêla malwetši.

Ngaka ya xo phasa thokxola e be e le ga lelopo kamehla. Le be le laêla xore mong wa motse a nyake pudi e thšwa xoba e nthso xoba e phaswana, kamo yôna a ka bitšang ka xôna. 'Mme e tla re xe pudi e bonetše 'mme ngaka e tla laêla xore kxadi e tlêe rêrêlêlê.

Pheku e ka ba phehli melôra xoba mere ye ka laêlwang ke ngaka xore e nyakiwe; xe e bonetse pudi yeo e tla bolawa mme madi a yôna e hlakanthswa le mere yeo.

Kxadi e tla tsia meetse ao a xo hlakanthšwa le melemô ya a khupa mme ya phasa; e rêrêlêla xore medimo e lalê.

Pele xa xe thokxola e phaswa bana ba lapa leo ka moka ba swanetše xo bitšwa xore ba be xôna ka moka. Ka xobane xo be xo thwe yo a salang bomadimabo ka moka bya motse bo tla mo wêla xodimo. Ke mo le le hono le felang le bôna batho ba bangwê ba fêla ba tloxa makxowang ka bonakônyana ba re ba a bitšwa.

3

Sehlaxatsane.

Kxalê ka xexaxešo motho yo moxolo xe a be a hwile, o be a llêlwa ke dihlaxatšane.

Motho o be a re xe a hwile 'mme a re xo bolokwa ka lešakeng la dikxomo tša xaxwe, batho ba be ba kxobakana ka lapeng la bo moho bošexo ka moka ba letile dinaka tša dihlaxatšane xore di llê. "Dihlaxatšane ke banna".

E tla re mola batho ba sa kxobokane, ba kwa dinakana di lla. Dihlaxatšane tšeo di tla letša dinakana tšeo di roxana di re:- Lena le dutše ka xaê le iketlile, rena re bolawa ke phefô.

Lena le sepela ka maoto a mabedi rena re sepela ka leoto le tee.

Lena le bôna ka manlô a mabedi rena re bôna ka le tee.

Lena le na le diatla tše pedi, rena re na le seatla se tee.

Xe dihlaxatšane di be di lla batho ba be ba sa dumelelwe xo ya ka ntlê; ka xobane yo a bexo a ka ya ka ntlê o be a swarwa 'mme a bolawa ke dihlaxatšane ka mafsika, xe di lla di r'yalo, di be di foša mafsika ka lapeng xo re batho ba se tšwele kantlê.

Diaparô tša bôna e be e la byang le mahlare a mere a xo pipetsa ponalo ya bôna, Xapê e ba sepela ka sa-nkole xore polêlô ya bôna e tle e phêthêxê ya xore re sepela ka leoto le tee. Di be di dikoloxa bosexo ka moka xofihlêla kxoxo di lla. Ka lôna tsatsi leo batho ba motse wo, ba tla rota ka dintlong.

4

Sehlohlwana.

Kxalô ka se xaxešo motho o be a sa re xo hwa a a tsoxa 'mme a tšama a thšoša batho. Fêela se se tsebexang ke xore xo motho a be a hwile ka lehu la xo loiwa o be a se a hwa, o be a idibetše. 'Mme e tla re mola a bolokilwe, xwa re batho ba xo mo idibatša ba tla mola e le bošexo xore ba mo e pollê. Xe a epolotšwe

o thobiwa ka makhura 'mme a ripiwa leleme xore a šitwe xo bolela. Xe a ripilwe lelemo, o a tsiwa 'mme a iswa difaleng a bolokwa xôna.

'Mme e tla re mola e le mantšibua mong wa xaxwe a mo nthša a mo fa medirô ya bônang xobane a ka se ephethe ka noši.

Xa xolo modirô wa sehlohlwana xoba mphukhudi e be e le xo kxa meetse le xo raba dikxong le xo hlaxola; le xo romiwa baloing ba bangwê, le xo namêlwa byale ka dipitsi.

5 Tabana e ngwê ya bôna batho ba ba byalo ba xo idibatšša batho še:- Xothwe kxalê kxalê, kwa xaxeng ya Bokxatla, monna e mongwê o be a ha le basadi ba bedi e maxolo o be a na le ngwara wa mošimanyana yo a bexo a setše a diša, 'mme ya re ka letšatši le lengwê a na le mmame a xaxe ka sethupeng a re: "Batho ba ba reng xo na le boloi ba bolêla maaka, nka e se ka ka ka bôna moloi?" Mmane a xaxe a re: "nna o rata xo mmôna wa dirang ngwanaka? Moloi ke selô se se xe o ka mmôna o na se sa phela". Mošinhare a fêla a ngatša.

E rile ka letšatši le lengwê xe ba le phulong a thlabêxa, 'mme xe a fihal xaê a hwa. E rile xe a hwile ka ôna mokxwa wo wa xo idibatšwa, batho ba mmoloka. 'Mme ya re kxabaxareng ya bošexo, mmame a xe le baloi boi ba bangwê ba tsoxa ba ya xo mo epolla, xe ba feditse xo mo epolla ba mo thôba ka makhura. Mmane a xe a re xo yêna:- E se wa re ke nyaka xo bôna baloi? Ši bao xe! Baloi bao ba re xo yêna sepela kua le kua o thobollê maoto o tle re xo ripe leleme.

Mosimane eo ye a ekwa feo a tlabêxa kudu xe a bôna batho ba ba hwileng 'mme ba sa kxone xo bolêla ka xobane e ba ripilwe maleme.

E rile xe ba moemetše xo re a tle a ripiwe leleme, mošimane a thšaba ka lebelô a ya ka xaê, a fihla a tšêna mokxahlo xa diphika; Baloi bao ba ile ba mo nyaka kudu ka thšoxô e kxolo fêla ba mmôna.

E rile xe letšatši lehlaba, banna ba e ya kxorong ba hwetsa mošimane a dutše, 'mme ba se ke ba tseba xobane xobane molato keng. Banna ba ile ba bitšana, mme ba tšia mošimane ba mo iša mosatê Kxosi e ile ya bitša pitšô e kxolo xore batho ba tle ba

bônê mohu yeo. Xapê ya laêla xore mošimane yeo a se ke a hwa mola batho ba mmone ka moka.

6

Dibila.

Xo na le diphôôfôlô tse dingwê tse e reng xe o ile wa di bôna o sepela di tlisang bomadi-mabe maina a tsona sia:- mankobo, nakedi, leobu, marabê, thete, mmoko hlame makxotlo le phiri le thšweni.

Mankobo ôna xe o ka re o sepela wa bôna o xo tabola pele o tsebe xobane mo a yang xôna xa xo botse ba lwala xoba xa xa xôna motho.

Nakedi yôna e bobêa xore wêna o e boneng o tla hlaxela ke kotse e kxolo e e ka nyokoxo be ya ya xo iša lehung.

Leobu lôna xe o ka re o sepela wa bôna le xo tabola pele o yo bôna molwetši o tsebe xobane o tla hwetša a hwile.

Marabê yêna o bexa lehu xoba mahu a batho beno ba ba šetšexo ba hwile; xe o ka mmôna a sepela.

Thete xe o ka e bôna e sepela ka samoraxo e xo bexa bolwetši bya xo iša lehung. Mmoko ôna xe o ka o bôna o sepela, o xo bexa xore motho weno e a epelwa.

Hlame ke mašuhla leêtô yôna xe e ha xo tabola pele, o tsebe xobane xe o ka ya ka tsela yeo o tla wêla melehong xoba o tsebe xobane mo o tšwaxo xôna xa xo ya loka. Mankxotlo ke sebila sa batsumi. Phiri le thsweni ke masola.

7

Xo Upa.

Batho ba sexaxeša ba na le tumêlô ya xore xe xo ka tšwêlêla diji tša mabela, dingaka thi ka upa (xo di fetšiša). Xe e le dinonyana, xo thwe ba swara e tee ka bolepu, 'mme ba e fotla ke melemô ba e lesa xore e ye xo tše dingwê. E tla re xe e fihla xo tsôna, tsa kwa monkxo wa melemô tša tlaêla, tša thôma xo o thšaba. Nonyana eo ya xo tlotšwa melemô xe e bôna di e thšaba e tla di sala moraxo xofihlêla di se se bônala mo naxeng yeo di upilweng.

Molemô o ba upang dinonyana ka ôna ke masepa a tsôna le makhura

a khophane (nakedi) makhura ao a nakedi ke ôna a dirang leêma la xo thšabiša dinonyane. Masepa a tšôna ke a xo di phutha ka moka xore di šišingwe marôbalê a tšôna.

Moxokong le ôna o ya upiwa. Ba sila diboko tše dingwê ba di hlakanthša le mafsi le makhura a kolobê ya naxa mme ba foka naxa yeo ka moka. Xe ba ka re foka pula ya lala e neele, moxokong o tsoxa o tloxile ka moka.

8

Lešwaba.

Batho ba sexexešo xe ba sepela xoba ba nyeka, xoba ba alafa, xoba ba tsoma, ba sepela ka lešwaba.

Lešwaba ke makhura a kxomo a a hlakanthšitšweng le maima le byere le pheku.

Modirô wa leswaba ke xo fa xoba xo thiša lešoto xo ngaka xoba xo ~~xxx~~ motsumi. Xe motsami a e nalo, o bolaya diphoofolo kudu xapê dibatana tša xo bila xa di bonale. Ke sona sebo se se xolo sa batsumi. Xapê ka se xaxešu monna e mongwê le e mongwê o be a swanetše xo ba nale, ka xobane, mang le mang o be a swanetše xo le lokêla ka mokotlaneng wa xaxe. Xe monna a be a ka hwetšwa a le hloka, o be a kwerwa, a bitšwa lefšexa.

Lešwaba le be le sa tlolewe fêêla byale ka maima le lesokwane; le be le thunthšwa e sa le ka meso batho ba sešo ba tsoxa; xore batho ba re xe ba tsoxa ba hwetše meiši wa ~~k~~ lônâ o šetše o apareditse naxa.

Xe ngaka e tšwele xo yo eta e alafa e be e bitše batho ka lešwaba 'mme ba re mola ba tlile a kxera maima xo re a ba imêlê 'mme ba dumele se sengwê le se sengwê se a se bolêlang; mme a bona dikxomo.

Xo byalo le xo motsumi o tlaêtsa diphoôfôlô ka lešwaba 'mme a di imetša le xo di lapiša ka maima xo re dimpya tsa xaxwe di tle di kxônê xo di swara.

9

Polaô ya bana ba dixolê.

Ka se xaxešo xe ngwana a ka be a re xe e tswalwa, a tšwa a na le sethō se sengwê se a se hlôkxoxo o be a bolava. Mdato wa bana ba byalo e be e le xore ba a hlôla xapê ba hlabiša beng ba

bôna dihlong. Se se xolo-xolo se se beng se thšabišwa e he e le boloi; ka xore batho ba bangwê ba tlare batswadi ba ngwana ba lowane byale boloi bo buile mabo le xo xola bana ba bôna xo re ba se tšiwé ka baka la se xolê se se beng ka lapeng. Xapê ngaka ya xo theya motse wa bôna e tla nyatše xa kudu, ya bitšwa ngaka ya maaka.

Polaô ya bana ba ba byalo e be ekxaola pelo kudu, ka xobane; ngwana o be a tutêlêšwa meetse xoba mafsi, 'mme a re mola a bela, ba kxa ba mo thšêla ka xanong xo fihlêla a ehwa. Xo xongwê ba be ba sêlêla moutedi wa dipudi xoba wa dikxomo xomme ba kitêla ngwana ka xanong.

Ditaba tše dibyale di be di dira ke bakxekolo mola ngwana a sa le ka ntlong a sešo a tšwêla ntlê a bôna ke batho. Lexôna xe ba be ba rata xo dira taba e byale ba be ba roma mmaxo ngwana nokeng xo yo kxa meetse, 'mme e tla re mola a sa ile ba šala ba dira polaô yeo.

E tla re mola nawana a hwile, ba tšwêla kantlê ba khuru pêla dikobô ba thôma xo lla, ngaka e tla bega ya nyakiwa, moloi a bewa a nthšywa yo ba re xo o bolaile ngwana wa lese.

10

Folaô ya bana ba xo mela mêênô a ka xodimo pete

Ye ngwê polaô ye mpe še:- Xe ngwana a ka re mola a mela mêênô a mela a ka xodimo, o be a bolawa, ka xobane xo be xothwe, ngwana o swanetše xo mela mêênô a ka fase pele. Mêênê a ka xodimo e be e le bošula bathong ba Baso.

Xe ngwana e be a ka re mola a mela mêênô a mela a ka xodimo pele o be a bitšwa lešêka ke xore ngwana e mobyalo o be a se a swanela xo phela, ka xobane e be e le sehlôla sesexolo bathong.

Xo thwe, ngwana e mobyalo xe a ka phela batho ba tla fêla, ka xobane e le nôxa ya motse. Xe a ka re mola a raloka le bana ba bangwê, a loma e mongwê, wa bôna, ngwana eo a lumilweng o be a sa phele ka xobane o lumilwe ke lešêka, motho wa xo loma ke lešêka o be a xaloxa mmele ya ba e mosehla pele xa lehu la xaxwê.

Xapê lešêka xe le be le ka re mola motho a lwala la mo tsênêla ka ntlong, malwetši o be a ehwa.

Polaô ya bana ba byalo le yôna e be le matsi le meetse a xo bela le mowtedi wa dipudi.

Le bana ba mafahla ba be ba bolawa ka tse la e byalo ka ba bangrê.
 Bôna e ba re motho xa se nkatse xoba moswe tše ditswalang bana ba
 bantsi. Dipolaô dibe di dirwa ke bakxekolo. Xengwana a be a se a
 bolawa motswadi wa xaxwe o be a swanetše xo bexwa mošatê xore, se
 mang-mang o xana le sehlôla motseng. Xo mme xe kxoši e kwele e
 ke e tha laêla xore motho yeo a bolawe xoba a takwe mo pušong ya
 xaxwe.

11

Xe motho a rwele mpa e se beng ya monna wa
 xaxwe.

Mpa e be e sêkwa kxorong, xapê xo be xo sêkwa mpa ya
 monnyana ya lêtšexo le lesoxana le le tšwaxo xo wêla, Lesoxana
 le le se ya wêla xo le be le se ya išwe kxorong.

Xe monnyana a ka re xo rôbala le lesoxana a bôna a fetwa
 ke kxwedi o be a swanetse xo botsa batswadi ba xaxwe motho yo a
 robetsexo le yêna xore be lle ba kxônê xo isa molato e sa le kapela,
 pele xa xe ngwana a tswalwa. Ka xobane ka se xaxeso xo be xo
 sêkwa mpa e se beng ngwana Xe ngwana a ka bea atswalwa pele xa xe
 molato o rêrwa, taba tseo ka moka di be di lesiwa ka xobane motho
 o tswetswe. Ke xore mosetsana o boetswe ke ngwana, lesoxana le
 boile fêla.

Se se bexo se boifiwa e be e le xore, mohlomongwê mosetsana
 a hwetse bothata pefexong ya xaxwe e bea e pwa. Ke mo ba be xo ba
 lefisa lesoxana pele xa pelê xô ya ngwana. Lefô e be e le kxomo
 xoba kxomo le pudi.

Pele xa lefô mosetsana obe a sekišwa xa botse xoban
 sentšwe ke mang 'mme xe a ka hwetšwa a be a sepela le masoxana a
 mantzi, o be a bitswa mpya mme a sa lefiwe ka xobane ngwana o be
 a sa tsebye xopane ke wa mang. Fêêla xe ngwanenyana a ka bolêla
 le soxana le tee fêêla a fêla a xanelêla xo lôna, lesoxana le xe
 le ka xana byang le byang le be le lefišwa. Mosetsana o be a
 badišwa dixotla tše a robetšeng le yêne.

12 Le xe ngwana a ka phela xoba a se phele, xe mpa yeo e
~~xxix~~ sekilwe pele xa pelêxô ya ngwana lesoxana te be le lefa. Fêêla
 xe ngwana a ka hwa 'mme a re mola a hwite mosetsana a bolêla motho
 yo a mo sentse o be a sa hloko melwe ke motho.

Xe molato o ka re mola o bixilwe mašatê pele xa ngwana a šešo a bëlêxwa, lesoxana la xanetša ka pelo ya phišexô xo re xa se lôna, kxoši e be e e fa lesoxana sebaka sa xo tla xo le kxodišwa ka ngwana.

E tla re mola ngwana a tswetšwe, kxoši ya bitša lesoxona le bakxalabyê xo tla xo lebêlêla leswaô la ngwana xore nna ke la mang. Xe xo ka hwetšwa e le la lesoxana leo, lefô ya xaxwe e ya xodiswa ya ba kxomo tse pedi le pudi tse pedi. Xe leswaô e ka se be la lesoxana leo, monnyana o tla xapeletšwa ka thupa xore a bolôllê lesoxana le le mo sentšexo. 'Mme le xe a mmololotše xa xo sa mo thuša selô, ka xobane, batswadi ba xaxwe ba ka se sa humana selô. Lesoxana leo le mo sentšexo le tla lefêla kxoši.

Taba yeo ya xo bolêla motho o šele e tletše kudu mo bathong ba Baso. Se se ba xapeletšang xo dira byalo ke tšio; ka xobane xe a ile a bolêla lesoxana, xantši ba bo mosetsana ba tla re a napê a mo tsiye ka xobane o mo hlapetše. Ke sôna se se dirang bannyana le ba le ratang xo re le tlê le ba nyalê e be basadi ba bôna.

13 (Mônwanê) Meetse a sa lleng sexwaxwa.

Kxalê kxalê kxoši e sa le Maruruwele xo kile xwa ba le monna e mongwê yo a beng a sa rate dithšila e le setswatswa kudu a sa rate le xo momelwa ke ntši.

E rile ka letšatši le lengwê xe a hlape mmele ka nokeng a bôna sexwaxwa se fofêla ka bodibeng sethala. A re ka pefele e kxolo a swara sexwaxwa a se bolaya. E rile xe a re ke a se swara a bôna se etšwa dilô tše reng ke mafsi, 'mme ya re ka xobane e le setswatswa, a se lahlêla ka bodibeng a tloxa a ya xaê a tšama a ethswa mare.

Xe a fihlile xaê a laêla mosadi wa xaxwe xore a mo kxele meetse a a sa lleng sexwaxwa xore a nwe ôna. Mosadi a tšia kxapa a a tsama a sepela le amoka a re: "Ba ile ke kxe meetse ke kxe meetse se lle sexwaxwa ke kxe". Kae le kae mo a sepetšexo xôna o ile a kwa sexwaxwa se re "Xwa". fêêla ka teêlo ya monna wa xaxwe e se a kxe meetse ao. O ile a sepela matšatši a mantši xe a tšama a nyaka meetse ao; a tšama a opela.

13 cont. E rile ka letšatši le lengwê a opela a bôna muši o thunya ka xare xa meetse a batamêla a dutše a opela fêêla phetolô ya se ke ya ba xôna. A kxê meetse ao a tloxa nao. E rile xe a batametše motse wa xabo a phuma kxapa xo tee le meetse mme a hwêla xôna meetse ao a ile a dira noka ya meetse a xo tšwa fase a fiša.

END. S 244.